

dag frá degi

Brot úr Dagbók

Løntur eftir rúgvu, ikki eftir dygd

24.000 kr. frá tí almenna býttar millum 40 »føroyskar« rithøvundar

Ein skuldi trúð tað snúði seg um kappsvimjing, —róður, —renning ella —ríðing, sigur Magnus Dam Jacobsen, í »Brot úr Dagbók«

Í Dagblaðnum, mikudag 6. apríl, verður kunngjørt, at 24.000 kr. eru býttar millum 40 føroyskar rithøvundar. Taki úrdrátt úr tekstini: »Peningurin verður býttur millum høvundarnar eftir, hvussu nógv bind, hvør einstakur høvundur hevur á fólkbókasøvnunum kring landið«. Pengarnir verða sostatt býttir eftir, hvussu nógv bind, hvør rithøvundi hevur skrivað, ikki eftir, hvussu nógv einstakur rithøvundur verður útlántur og lísir. Hetta ljóðar rættvist og skilagott. Tí, tað tekur ikki minni strið, í tímum, við arbeiðsborðið, at skriva eina vána-liga ella eina góða bók. Sostatt verður hvør rithøvundi løntur eftir rúgvu, ikki eftir dygd.

Men, og her er eitt stórt men. Hvussu ber tað til, at, til dømis, undirritaði, Magnus Dam Jacobsen, ikki er taldur upp hesar rithøvundar. Hevði eitt navn aftrat kanska órógvad tað pena, runda talið. Min fyrsta bók, yrkingasavnið, 17 YRKINGAR, kom út á heysti 1975. Næsta bókini, Í GRØNLANDI VIÐ KONGSHAVN, kom út á heysti 1976. Og inn ímillum, grækarismessudag 1976, kom bókini Vaknaður Vársins Songur, eftir faðir mín, sála, Jens Dam Jacobsen. Fyrra bókini skuldi verið umboðað við 15 bókum. Seinna við 25 eintøkum. Tilsamans 40 bókur. Bókini hjá faðir, Vaknaður Vársins Songur, umboðað við 20 eintøkum.

Í Dimmalætting lesi eg, hósadag 7. apríl: »Rithøvundasam-sýning til 40 høvundar«. Mótvegis Dagblaðnum hevur Dimmalætting lista í nummar-røð yvir allar teir 40, í pening nava fingið. Ikki tí, hesar upplýsingar hevur Dagblaðið óivað eisini fingið, teir hava bara ikki havt »pláss« fyrri tølunum. Listin er greiður og klárur. Lat meg viðmerkja beinanvegin, at mær ikki dámar undirrubrikina til greinina. Har stendur: »Heðin Brú best umboðaður á bókasøvnunum og Jens Pauli Heinesen næstbestur«. Hetta eru orðini. Tann, ið ikki veit betur, trýr kanska, at Heðin Brú er tann besti rithøvundin og Jens Pauli Heinesen tann næstbesti. So-leiðis er tað jú ikki. Tað er hann, ið flest bókur hevur á fólkbókasøvnunum, ið eftir hesu metan er tann besti. Ein skuldi trúð tað

snúði seg um kappsvimjing, —róður, —renning ella —ríðing. Eg hoyri, fyrri mær, Niels Juel í Utvarpinum: »Rithøvundarnir eru nú klárir. Teir sita, sum pinnar, frammanfyri skrivimaskinuni. Spentar stáljárðar. Um eina løtu ljóðar startskotið. Hetta er spennandi. Ógíluga spennandi! Hvar man fara at vinna? Menn hava veddað og kastað í puljur. Vinningurin fer til heim fyrri Pumparar. Hey! Har fekk ein linjalina yvir fingrarnar. Einkin við at tjóvstarta her, hinir gomlu! Dómarnir hava eyga á hvørjum fingri. So, nú hendir nakað! Skotið gekk av! Hattta var av óvart. Men, her er einki at gera. Hey! har small ein. Hesir kunstnarar, teir eru so folsamir. Men hinir driva á, tað dýrasta teir eru mentir. Einkin, at ivast í. Teir, ið hava lært blindskrift, hava fyrminin. So, tað eru teir vit skulu hava eyguni við. Hetta er spennandi. Ófóra spennandi! Hey! har leyp ein á fótur. Sansaleysur. Fullkomiliga frá sær sjálvum. Ein vánaligur tapari. Eingin sportsandi her. Hættur helst ikki lært blindskrift. Tekur skrivimaskinina og knasar hana niður í gólvíð. Maðurin er í øðini. Dómarnir royna at tala at. Men, vónleyst. Maðurin er spennandi galin. Hann er verri enn Ólavur Breiða, Jógván Johansen, Venna og Finnur hjá Kemma bakaranum til samans. Hvát hendir nú? Jú, fanin!....Orsakad! Rithøvundurin, hetta umboð fyrri sið og mentan, gongur nú amok og knallar tann fyrsta dómarnar í gólvíð. So fær tann næsti ein frammaná. Hetta endar vist galið. Maðurin er svakur! Ná, har koma lækni og lögrelja. Kniplar, hondjörn, eina sroyta, so út í dilluna við honum...«

Ná, lat meg venda aftur til rithøvundasam-sýningina. Eftir teimum tølum eg havi raplað av mær viðvíkjandi mínum bókum, fái eg fyrri 40 bókur. Hvussu ber tað so til, at eg ikki havi fingið sendandi krónur 350, sum eg eftir listanum eigi, at fáa? Tí, eg eigi at standa millum Arnbjørn Danielsen og Jákup á Jákupsstovu. Arnbjørn er umboðaður við 43 bindum. Jákup (sáli), við 38 bindum. Og eitt aftrat. Hvussu ber tað til, at faðir, Jens Dam Jacobsen (sáli), ikki er umboðaður, tá Jákup á Jákups-

stovu er tað. Eg meini, hevur móðir mín, sum er einkja eftir faðir, og sum vaskar trappur og gólv hvønn einasta dag fyrri tað almenna, hevur hon ikki uppi-borið, at fingið pengarnar fyrri tær 20 bókurnar eftir faðir, sum eru umboðaðar á fólkbókasøvnunum. Hetta verða krónur 176, 60 eftir listanum. Móðir, sum hevur slitið sitt heila liv fyrri mann og niggju børn og meira aftrat. Unna tit henni veruliga ikki so frætt. Og eitt aftrat. Kunna tit ikki lata nakað av H. M. Jacobsens heiðurslønini burtur av til bókina, VAKNAÐUR VÁRSINS SONGUR. Latíð einkjuna eftir deyða yrkjarar fáa tann part, sum maður hennara

verunliga hevði uppi-borið, um hann var á lívi. Hugsa tit slettis ikki? Og hvussu ber tað til, at Liggjas í Bø og Rói Patursson ikki eru umboðaðir. Teir, sum saman við Regin Dahl, eru okkara bestu núlivandi yrkjarar. Og William Heinesen? Er hann kanska ikki føroyingur? Man hann ikki liggja á toppinum bæði viðvíkjandi rúgvu og dygd. Og hvi skulu menn, ið umsett hava bókur gerast verri enn teir, ið skrivað hava? Ja, her er mangt at undrast á. Og eg vil fegin hava svar frá røttu viðkomandi. Røttu viðkomandi eru: Figgjarnevndarformaðurin, landsbókavörðurin, Erlendur Patursson (valdur av Rithøvundafelagnum), Inger Christensen (vald, sum umboð fyrri landsstýrið), og Niels Brimnes (valdur av bókavörðum á fólkbókasøvnunum).

Til Føroya Rithøvundafelag, sum undirritaði er umboðin limur av, havi eg sent niðanfyrirstandandi reglur. Dagfestar 9/3 1977:

Til Føroya Rithøvundafelag
Tórshavn

Sum limur av Rithøvundafelag Føroya havi eg niðanfyrirstandandi spurningar, at seta fram. Teir eru sjálvsagdir og einkilr:

1. Hvussu ber tað til, at limir felagsins ikki fáa nakrar upplýsingar frá felagnum um, hvørjar studningsmøguleikar limirnir hava. Sum er, skal tann skrivandi vera heppin, um hann fær slikar upplýsingar. Hetta kann henda av tilvild. Sum, til dømis, tá undirritaði í Dimmalætting rakti við lýsingina »Grunn Onnu Djurhuus og til áminnis Sverra Fon«. Tá má kunna krevjast av felagnum, at tað minsta felagið kann tryggja limum sínum, eru nágreiniligar upplýsingar um studningsveitingar. Bæði grunnar og almennar stovnar.
2. Skjótí upp, at limagjaldið fyrri limir í Rithøvundafelag Føroya verður sett upp frá krónum 50 til í minsta lagi krónur 100. Tær eyka 50 krónurnar pr. lim, kunna brúkast til at reka eitt hósandi upplýsingarorgan við. Samanber omanfyrirstandandi.
3. Hvussu ber tað til, at undirritaði, Magnus Dam Jacobsen, ikki kemur uppi part, tá 24.000 krónur verða útgóðnar frá tí almenna til skrivandi menn?

Vóni at fáa svar uppá omanfyrirstandandi spurningar og uppskot skjótast gjørligt.

Blíðir heilsur

Magnus Dam Jacobsen

Virðisløn til danskan blaðstjóra

Leiðslan í Tuborgfonden — stovnur ið veitir peningagávu til mong ymisk endamál, m.a. til ítrottin og til list og vísind — hevur játtað 10.000 kr. til blaðstjóra K. E. Dannefeldt Bothner í Keymannahavn sum stuðul til útgávu av bókini »Et eventyr om lyd og telekommunikation til erindring om radioens og båndoptagerens opfinder Valdemar Poulsen«.

Danski uppfinnarin Valdemar Poulsen (1869—1942) lærði elektroteknikk við sjálvlaru, ið tað eydnaðist honum at gera fleiri týðningarmiklar uppfinningar, fyrst hin magnetiska fonografin ella telegrafonin, í

1898, sum skuldi kom at bróta slóð fyrri bandupptakarar. Ikki einans talu og ljóð, men eisini tv-myndir og upplýsingar, ið datamaskinur geva, eru øll grundað á teimum prinsippum, ið Valdemar Poulsen stovnstetti og sum gjørdi henda danan

heimsgitnan.

Á myndini hevur C. C. Holmen stjóri í Tuborgfonden, handað Dannefeldt Bothner virðilønina, meðan fyrrverandi stjórin Einar Desser er hjástaddur. Hesin var millum fyrstu radioamatørar í Danmark, í 1909.

Norðurlanda TV og filmssamarbeiði

Felagið NFTU — Nordisk Film/TV Union — hevur í hesum døgum stovnu í Íslandi við m.a. eisini føroyskari umboðan.

Tað er Eyðun Johannesen fyrri Tór-Film í Føroyum sum umboðar okkum har. Hann er staddur í Íslandi í sambandi við at sjónleikurin Skipið verður framfördur har.

Stevnan hjá NFTU byrjaði í gjár og heldur fram til 26. apríl.

Tað sum hesin felagskapur serliga leggur dent á er at arbeiða við teimum royndum sum tey smærri londini hava av

teirra TV og filmsarbeiði.

Eisini hevur NFTU til Uppgávu at skipa fyrri skeiðum innan

TV og film. Føroyska filmsfelagið Tór-Film fekk limaskap har fyrri mánaða síðani.